

Slottoespraak van Romain Maes, algemeen secretaris COV

Beste vrienden,

Dit congres heeft een belangrijk besluit genomen voor het christelijk onderwijsyndicalisme van de toekomst. Toch keer ik bij het begin van deze slottoespraak nog even terug naar het verleden. Meer bepaald naar 1983, naar het COV-profiel dat toen geschreven werd in het kader van een COV-congres met als thema Investeren in toekomst. Ik keer terug naar toen, omdat de beslissing van vandaag om besprekingen met de COC op te starten met het doel te komen tot één ACV-onderwijscentrale, in het verlengde ligt van wat al in dat COV-profiel geschreven stond.

Ik citeer:

"Het onderwijsyndicalisme van het COV is een integraal onderwijsyndicalisme. Dat houdt in dat het COV de belangen van zijn leden behartigt en verdedigt in al hun aspecten: financieel, materieel, sociaal, professioneel en moreel. Maar ook dat het die belangenbehartiging niet isoleert, maar situeert in zijn globale inzet voor een rechtvaardiger onderwijssysteem in een rechtvaardiger samenleving."

Met toevoeging van de domeinen statutair en pedagogisch in de belangenverdediging lees ik bij het COV en de COC over het onderwijsyndicalisme dat ze willen nastreven met de nieuwe ACV-onderwijscentrale.

Een tweede citaat onthoud ik u ook niet:

"Het integrale onderwijsyndicalisme van het COV heeft het ertoe doen besluiten toe te treden tot de christelijke arbeidersbeweging en het ACV, en dit zowel in zijn nationale als internationale verbanden. Voor het COV is die keuze het directe gevolg van

zijn inzet voor een beter onderwijs in een betere samenleving, en dit aan de kant van alle loon- en weddetrekkenden op basis van dezelfde christelijke inspiratie.

Voor het COV houdt deze keuze in dat het zijn volledige autonomie bewaart waar het problemen betreft van onderwijskundige of pedagogische aard, en dit zowel in het te voeren beleid als in het uitstippen van zijn actieprogramma en strategie (voor zover dit actieprogramma en deze strategie alleen betrekking hebben op het basisonderwijs)."

Ik haal deze passages aan om zowel de breuk als de continuïteit met het verleden te duiden. Als de besprekingen met de COC tot een goed einde worden gebracht, geven beide partners hun autonomie op. Beide partners moeten dan hun culturen, structuren en kaders van het verleden loslaten. Zelfs de eigen visie kan niet onveranderlijk blijven bestaan. Dat is de breuk met het verleden. En in deze redenering kunnen we dat als een verlies van de operatie beschouwen.

Dit is echter niet de juiste redenering omdat dan een té zware klemtoon ligt op de nieuwe onderwijscentrale als product of einddoel. De vraag naar het waarom is belangrijker. Waarom de stap zetten naar een nieuwe ACV-onderwijscentrale? In het antwoord op de waarom-vraag schuilt de continuïteit. In het verleden heeft het integraal onderwijsyndicalisme het COV ertoe aangezet om toe te treden tot de christelijke arbeidersbeweging en het ACV. In deze redenering is een nieuwe ACV-onderwijscentrale geen einddoel, maar het begin van een nieuw verhaal. Een grotere centrale is een

noodzakelijke hefboom om dat integraal onderwijsyndicalisme te versterken en om de uitdagingen van de toekomst aan te kunnen.

Groter leidt niet automatisch tot sterker. Er zal meer moeten gebeuren. In de eerste plaats moeten we duidelijk maken wat een integraal onderwijsyndicalisme voor het onderwijslandschap van de toekomst inhoudt. Dat toekomstig onderwijslandschap zou wel eens kunnen bestaan uit scholen en scholengemeenschappen die, als relatief autonome en zich zelf sturende instellingen, minder oog hebben voor een kwalitatieve werkomgeving voor het personeel. In hun streven naar het genereren van kwalitatief onderwijs in een concurrerende omgeving is het niet denkbeeldig dat goede arbeidsvoorwaardelijke regelingen in het gedrang komen. Zelfsturing in een concurrentiële omgeving en gericht op onmiddellijke resultaten om te kunnen voldoen aan de vele verschillende verwachtingen leidt tot een grotere druk op het personeel, voortkomend uit de vraag naar een grotere mate van flexibiliteit van dat personeel.

Wat nemen we ons voor te doen als het die richting zou uitgaan? Wachten tot die evolutie zich heeft doorgezet om dan met krachtige acties aan overheid en samenleving duidelijk te maken dat we daar tegen zijn, dat we dat niet zomaar aanvaarden? Mogen we ons beperken tot het formuleren van grieven en het vertolken van boosheid? Vraagt het principe van integraal onderwijsyndicalisme, gesitueerd in globale inzet voor een rechtvaardiger onderwijssysteem in een rechtvaardiger samenleving ook niet een proactieve inzet of anticiperende

houding bij die ontwikkeling? Als vakbond met een bekommernis om een rechtvaardige samenleving dragen wij een verantwoordelijkheid ten aanzien van de kwaliteit van het onderwijs, ook en niet het minst omdat het een hefboom is voor meer sociale gelijkheid in de samenleving.

Kwalitatief onderwijs is ook voor ons een prioriteit. Ik heb dat gisteren reeds gesteld bij de inleiding op de krachtlijnen en prioriteiten. Maar onze belangenbehartiging van het personeel in het onderwijs doet ons ook stellen dat de realisatie daarvan maar kan tot stand komen in een kwalitatieve arbeidsomgeving. Vanuit die dubbele bekommernis, met name kwaliteit van onderwijs en kwaliteit van arbeid, heeft de onderwijsvakbond een unieke onvervangbare rol: de klemtoon blijven leggen - en zo nodig versterken door acties - op het noodzakelijk en onlosmakelijk verband tussen de kwaliteit van het onderwijs en de kwaliteit van de arbeid in dat onderwijs. Er kan geen gezond evenwicht bereikt worden, als de belangen van het personeel buiten beschouwing worden gelaten. Goede werkomstandigheden zijn een voorwaarde voor de realisatie van kwalitatief onderwijs. Gemotiveerd personeel vormt net de draagkracht van een school. Men kan van het personeel niet verwachten dat het een constructieve inbreng heeft, als het de eisen van de organisatie als een bedreiging voor de eigen ontwikkelingskansen ziet. Dat is onze fundamentele bijdrage aan de vormgeving van vernieuwingen in het onderwijs en de samenleving.

Daarom moet een toekomstige vakbondswerking kunnen steunen op betrokkenheid en deskundigheid. Aan beide zal steeds meer nood zijn. Dat veronderstelt nieuwe competenties van vrijwilligers en professionelen in de vakbond. Kortom, dat vraagt niet alleen om een structurele versterking van het onderwijssyndicalisme, maar ook om een ideeënversterking, een inhoudelijke versterking. Structuren zijn immers geen doel op zich, maar werktuigen om ideeën en boodschappen geargumenteerde ingang te doen vinden in de samenleving. Teruggrijpen naar oude recepten biedt hier geen soelaas. Hedendaagse relevante syndicale antwoorden klinken anders, en misschien moeten sommige vanaf nul worden opgebouwd.

We zullen dat werk moeten verrichten in moeilijke omstandigheden. We zullen moeten werken in een omgeving van mensen die niet altijd vriendelijk aankijken tegen vakbondsacties, omdat zij ervan uitgaan dat de individuele belangen de collectieve belangen overstijgen en zij een naïef geloof hebben dat zijzelf nooit in een slachtofferrol zullen geduwd worden.

We zullen dat werk moeten verrichten in een omgeving van media die het denken en handelen van veel mensen bepalen. In hun strijd om de kijker of de lezer durven die media nieuwswaarde wel eens op te offeren aan een mooie score. In hun hunkering naar herhaald (zij het dikwijls kortstondig) succes gaat het hebben van een primeur niet zelden voor op nauwkeurigheid en nuancering. Hoe kun je anders verklaren dat één 65-jarige leerkracht in

het TV-nieuws wordt opgevoerd als argument voor het versoepelen van de regels om na zijn 65ste te kunnen blijven werken?

We moeten daaruit leren. We zullen onze boodschap eenvoudiger, emotioneel betrokken maar toch meer dwingend moeten formuleren. We zullen goed moeten overwegen welke boodschappen wij de wereld insturen. We zullen vooral naar onze leden moeten toegaan. We zullen hen moeten overtuigen dat wij met grote dingen bezig zijn. Dat zal maar lukken als we ook naar hen luisteren. Niet luisteren naar wat leeft bij hen, dreigt te leiden tot desinteresse in wat wij hun te zeggen hebben. En dat kunnen wij ons niet veroorloven. In een door media beïnvloede en soms toch wel vakbondsvriendelijke samenleving zijn zij ons luisterend oor en onze eerste boodschapper.

Dit congres heeft een intentieverklaring goedgekeurd om onmiddellijk gesprekken met de COC op te starten om te komen tot één ACV-onderwijscentrale. De gesprekken zullen we niet voeren vanaf een blanco blad. In onze intentieverklaring zitten de uitgangspunten van waar we met de nieuwe onderwijscentrale naartoe willen. In de uitgangspunten voor de gesprekken, goedgekeurd op de COV-Raad van 10 september, maken we duidelijk wat wij begrijpen onder een representatieve, democratische en actieve vakbond. Die krachtlijnen van het COV als een democratische, representatieve en actieve vakbond werden gisteren door het congres bevestigd. In de gesprekken zullen we onze teksten toetsen aan de intentieverklaring en de achtergrondtekst van de COC. Tussen beide teksten zijn veel punten van overeenkomst. De verschilpunten zullen tot een voor beide partners eervol en gedragen compromis moeten leiden. We zullen daar hard aan moeten werken. We zullen een weg moeten afleggen om nader tot elkaar te komen. Want het COV en de COC hebben een eigen cultuur, een eigen specifieke achtergrond.

Voor wat het COV betreft, refereer ik hier in eerste instantie aan de gisteren goedgekeurde krachtlijn nummer 3 in *GroeiKracht voor de toekomst*.

Het COV is een onderwijsorganisatie met oog voor de verscheidenheid van de personeelscategorieën. Die verscheidenheid van het personeel in het onderwijs en het evenwicht in hun belangenverdediging moeten in de toekomstige onderwijscentrale kunnen ingebouwd worden.

Het rijke verleden van het COV is niet alleen syndicaal, maar ook pedagogisch en onderwijskundig ingekleurd. Wij mogen er terecht fier op zijn dat wij in al die jaren oog hebben gehad voor de inhoudelijk professionele vervolmaking van de leerkrachten. De pedagogische studiedagen in de provinciale verbonden, de talrijke initiatieven in kringen en regio's, onze verbondenheid en medewerking met de opleidingen die leiden tot het Diploma Hoger Opvoedkundige Studies of het getuigschrift Buitengewoon Onderwijs zijn daar de illustratie van. Syndicaal en pedagogisch engagement zijn in de rijke traditie van het COV wel te onderscheiden, niet te scheiden.

De uitdaging zal erin bestaan om de elementen van eigenheid van beide organisaties af te wegen op dubbele as: een horizontale as van traditie en identiteit versus ontwikkeling en verandering en een verticale as van confrontatie versus synthese.

We moeten deze gesprekken ernstig voeren. Een kritische houding tegenover onze gesprekspartner staat dat niet in de weg, op drie voorwaarden echter.

■ We willen de gesprekken voeren op basis van een kritische, doch opbouwende instelling. Dat wil zeggen dat we onze eigen standpunten gemotiveerd zullen inbrengen en inlevend, maar ook kritisch bevragend luisteren naar de argumenten van onze gesprekspartner.

■ We verwachten van onze gesprekspartner een zelfde houding.

■ We houden het doel steeds voor ogen. Dat wil zeggen dat er maar één winnaar mag zijn, en dat is de nieuwe, versterkte ACV-onderwijscentrale.

Niet iedereen heeft daarstraks ja gestemd bij het voorleggen van de intentieverklaring. Dat is begrijpelijk vanuit de kracht, de overtuiging en de argumenten waarmee in de verschillende provinciale verbonden het voorbije jaar is gediscussieerd. Elk standpunt, naar voor gebracht vanuit eerlijke motieven, verdient waardering. Maar *there's a time to fight and there's a time for healing*, zingt de Ierse volkszanger Ron Kavana. Er is een tijd van strijd en er is een tijd van bijleggen, zoals de zon de sneeuw doet smelten op een heldere morgen in april. *As the sun will melt the snow on clear bright April morning*.

Vanaf vandaag staan we allemaal samen zij aan zij, side by side together, achter de genomen besluiten. We willen en we zullen het toekomstig onderwijssyndicalisme vorm geven, en we baseren ons daarvoor op ons rijke COV-verleden.

Laat vertrouwen en hoop de bakens zijn van een eerlijk zoeken naar een betere organisatie, die klaar is om de uitdagingen van de toekomst aan te pakken. Laat verbondenheid en solidariteit de ijkpunten zijn waaraan we ontwikkelingen en resultaten van ons zoekproces afmeten.

De cirkel van ons congres is rond. Het werken aan de toekomst kan beginnen. Ik kan dit congres dan ook niet beter afsluiten dan met de woorden uit de bezinning van pater Joris.

Ik wens u vandaag en morgen de wijsheid om zo dicht mogelijk bij de consensus te geraken. En dat we dan samen achter de genomen beslissing staan met de kracht van onze solidariteit om het stappenplan naar één nieuwe ACV-onderwijscentrale moedig door te werken, zodat wij er wederzijds verrijkt uitkomen.

I have a dream... en ik geloof dat wij samen die droom zullen verwezenlijken. Onze leden zullen er wel bij varen.

Aan allen mijn dank voor de medewerking en de constructieve inbreng.